

Observatoriul este de două ori în
septembra, Mercurea și Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis u post'a in laintrulu monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dău cîte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diaru politico, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Nr. 35.

— Sibiu, Mercuri 30/12 Maiu. —

1880.

Luptele pentru limb'a nationala.

II. Universitatea din Prag'a. Cechii vedu in germanisarea universitatii din Prag'a, calcarea legei fundamentale si o sila cumplita, de si numai indirecta, de a invetiá fara voi'a loru a dou'a limba a patriei. Acesta inprejurare i revolta cu atatu mai multu, cu catus este sciutu, ca pentru vreo 7 milioane de germani locuitori in Cislaitani'a existu 5 (cinci) universitati germane, din contra 5 milioane de cechi din Boem'a si Moravi'a n'au nici una. Germaniloru le place a se laudá cu limb'a loru, ca si cum aceea ar fi predestinata dela D-dieu pentru propagarea sciintielor; cechii inse le aducu aminte in termeni cam órdieni, ca pana pe la 1813 chiaru classele cele mai cultivate din Germani'a vorbiau intre sine multu mai bucuruso francesce de catus in limb'a loru nationale, pe care o tineau de forte aspra si saraca. Nu ca limb'a ceha ar fi vreo limba dulce si frumósa, ca numai frumósa nu este, ea inse nu cede multu celei nemtiesci, si apoi — orice omu nestricatu isi iubesce pe mama-sa, frumósa ori urita, care l'a nascutu si crescutu, mai multu decatul pre tote mamele din lume. Numai bastardii, copiii din flori si vagabundii se genédia a'si numi pe parintii loru, precum le este rusne renegatiloru tradatori a isi spune originea loru nationale.

Universitatea din Prag'a este cea mai vechia din tote universitatile acestei monarchii. Fundata mai antaiu de Carolu IV, inavutita de Ferdinandu I. in secol. 16-lea si mai tardi de Ferdinandu III., limb'a ei a fostu, precum de sine se intielege, ca in tota Europ'a cea latinésca, si numai cam dela 1780 incóce limb'a germana ocupandu'i loculu prinse si radecini, atatu din cauza ca cechii dormisera, catus si in urm'a pressiunei venite de susu si a necontenteloru resboie secularie, prin care Boem'a fusese devastata si adusa la marginea perirei. Intr'aceea totusi carturarii boemi incepusera a se descepta inca din dilele Mariei Teresiei; dara sub pressiunea sub care gemeau si ei, parasiți pe unu timpu, ca si noi romanii pentru totudeauna, de o parte mare a familiilor aristocratice, ba inca persecutati de catura renegatii loru, intocma precum ne vedemu noi persecutati pana in dio'a de astadi de catura renegatii nostrii, n'au fostu in stare se faca progresse mai iuti si mai intinse pana in anulu 1848. Totusi acelui anu

alu mantuirei asta pe cechi preparati neásemeneanu mai bine decatul aflare pe romani. O parte din aristocrati'a inalta a cechiloru se intorse si se alatură la corpulu nationale. Intr'aceea parintii si mosii loru fuseseră atatu de intelepti, ca pe langa-ce isi impartira mai multe mii de fii intre armata, cleru si functionari de statu, pe cei mai multi ii preparara pentru agricultura, industria si comerciu; in cetati si orasie nu lasara se domine numai germanii, ba in multe din acelea n'au potut strabate nici-odata elementulu germanu. In Boem'a vei asta multime de familii, care daca au de ex. cete 4 fii, unulu din ei se alege popa, altulu oficiariu, alu treilea functionariu civil, alu patrulea comerciantu, industriariu sau agricultoru, si d-lui oficiru, protopopu ori canonnicu nici va trece prin minte a se renegá de frate-seu, plugariu, mesariu ori pantofariu, sau de celu ce va fi ajunsu conductoru la vreo cale ferate etc. Pe acesta cale cechii isi creara o classe forte numerosa de burgesia, era in manile comerciantilor si fabricantilor cechi se asta ayutii cu sutele de milioane.

Classele bogate nu stetera acilea, ci dupace vediura ca germanii se porta totu mai vrasmasesc catura natiunea loru si ca declara Boem'a de provincia destinata a se incorpora la Germani'a, isi scuturara din nou pungile si infintiara o universitate technica cu limb'a ceha (böhmische Hochschule), apoi storsera si la universitatea cea vechia a sciintielor ceteve catedre totu cu limb'a ceha. Ei inse nu voru nicidcum se capituledie cu atata, ci pretindu, ca tote catedrele germane se aiba si catedre paralelle cu professori de nationalitatea loru. Dupa scirile mai recente samena forte, ca cechii isi voru ajunge si scopulu acesta.

In petitiunile nationali romanesce din anii 1849—1850/1 se coprinde si cererea de a se infintia o universitate romanesca in Transilvani'a. Atunci austriacii au respunsu, ca romanii nu sunt matori pentru universitate, era in Juliu 1852 pre candu s'a repetuit aceeasi petitiune, li s'a respunsu cu calcarea cancelariei mitropolitului Alexandru Siulutu si a locuintiei lui Ioanu Maiorescu in Vien'a. Denuntanti esplicaseră acea petitiune ca semnu de rebelliune; gubernatorul C. Schwarzenberg crediu, insiela pe Siulutu la Alb'a-Jul'a, era sbirii sei in aceeasi di se furisiara in resedint'a lui.

Universitatea „lui Cogalnicénu“ infintiata la Jasi si demonstratiunile intempestive ale junimei, facute la mormentulu lui Stefanu, nascura pe universitatea din Cernauti, nu inse pentru romani, ci numai pentru germani si evrei. Universitatea din Clusiu s'a infintiata in contra nostra, ne scosera inse ochii cu o singurica catedra de limb'a si literatur'a romana, care vegetedia acolo ca ori-ce orfana, data pe man'a unor parinti vitregi.

Scole profesionale. Relative la scolele de specialitati cechiloru li se face o nedreptate, ce se poate compară cam cu aceea ce ni se face noue. Scoleloru professionali nemtiesci li se dă unu ajutoriu de cete 86.913 fl., celor boeme numai de cete 8402 fl. pe anu. Ei ceru si aci proportiune drépta.

Limb'a ceha in afacerile publice ale statului si ale tierei. In Boem'a si Moravi'a sunt numai doue limbi recunoscute ca nationali, cea boema (ceha) si cea germana. Usulu loru in afacerile publice este garantata prin legea fundamentală a statului, precum amu vediutu mai susu; dara germanii cei pseudo-liberali si totuodata dualisti au sciutu se cumpate lucrurile asia, catus in aplicarea practica limb'a ceha remane in cele mai multe casuri dejocata si delaturata. Cechii vedu in acea procedura a nemtilor o tirania din cele mai nerusinate, alu carei scopu este a monopolisa cele mai multe functiuni publice numai pentru elementulu propriu, pentru fii loru. Germanii sciu si marturisescu, ca loru le este forte greu a invetiá alte limbi asia, ca se poate vorbi si scrie in trensele acte publice; ei sciu ca inventiarea perfecta de alte limbi e inpreunata cu ostenele si cu perdere de timp; asia ei pretindu privilegiu pentru sine, ca ei se fia scutiti de inventiarea altel limbii chiaru si atunci, candu aceea le da pana de tote dilele si candu ei sunt platiti din tesaurulu statului sau alu provinciei, pentru ca se lucredie in trens'a; totu atunci inse germanii ceru cu frunte de feru, ca numai cechii se invetiá a dou'a limba, adeca pe cea germana, daca voru se fia platiti din tesaurulu publicu ca functionari. Cu alte cuvinte, nationalitatile negermane si nemagiare se infunde pe fiacare anu tesaurulu statului cu sute de milioane, pentru ca germanii si magarii se aiba din ce plati o armata de functionari din sangele loru, se'si dotedie institute publice cu totu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Batali'a memorabila din „Campulu panei“ la a. 1479.

(Dupa tradiție.)

La anulu 1479 Octobre 13. 40,000 de turci ajunsera in „Campulu panei“ incarcati cu prad'a ce luaseră din patri'a devastata. In fruntea loru avéu pe Ali-beg. Aci i intimpină voivodul Ardéului Stefanu Báthory cu óste de secui, unguri, romani si sasi, care relative era puçina, fatia cu numerulu turiloru pagani. Turcii luara positi'a dealungulu „Apei vinerei“ pe partea de catura Cióra si Balomiru. Ardelenii luara positiune asia, ca sasii ocupara locu in arip'a stenga catura Muresiu; secuui ocupara costeles Piscintiului; era óstea compusa din romani si unguri luă locu in mijlocu, unde era si insusi Bátoru.

Desu de diminetia sunéndu signalulu de batalia, turcii se arucara cu tote furi'a asupra centrului, care se tenui bine, ce observéndu Ali-beg comanda atacu la arip'a stenga. Sasii nepotendu suferi marea perdere de sange si necapetendu ajutoriu nou, incepura a fugi ca sandu prin fug'a loru disordine si confusiune dealungulu intregei linie de batalia. Ardelenii fura batuti, Bathory insusi fiindu ranitu de abia scapă cu vietia la Orascia. Turcii nu'l uurmara, ci multiamiti cu resultatulu, se apucara a serbá triumfulu dilei pe o pagisce frumósa unde si pana astadi se arata niste gropi, unde se ar intemplatu acelu ospetiu.

Campulu panei se asta in fostulu scaunu alu Orasciei in Transilvani'a-Ardélu, Siebenbürgen, Erdély pe linia Muresiului intre Orascia si Alb'a-Jul'a, dela cea dintaiu 2 mile departe, ér' dela a dou'a 3—5 mile, si nu langa Tur'da cum scriu mai toti historicii din Romani'a si jidovii geografi din Vien'a si Bud'a-Pest'a.

„Campulu panei“ e unu siesu (plaiu) frumosu cu o clima dintre cele mai sanetose, prin elu curge ap'a cristalina a Vinerei, care scobora din muntii Cugierului, aducendu de multe ori lemn de focu si lucru, pe altu locu trece Muresiulu. Pe acestu campu se asta comune numai curat romanesci, dintre care unele facu onore natiunei nostre si puru in respectu pe ori-care strainu. Marginile lui firesci sunt: la apusu pretutindenea Muresiulu si dincolo de elu déluri mari si munti acoperiti cu paduri frumóse; la media-di o spinare de délu, ce scobora din muntii Cugierului si se intinde pana in Muresiu; ea se numesce „cóst'a Piscintiului“; la resaritul si nordu asemenea unu délu numitul délu „Ciórei“; ambele au si mai multe numiri, ca Nilulu Africanu. Juru inprejurui se vedu pretutindenea paduri mari, unele chiaru seculari.

Tinendu in josu spre Muresiu dai de Orascia (Broos-Szászváros,) ér' in susu ajungi la Vintiulu de josu (Alvincz), si mai departe la Alb'a-Jul'a (Karlsburg, Gyula-féhérvár, Karoly-féhérvár, Belgradu).

Báthory strimtoratu reu rogase pe Paulu Chinesulu banulu Timisorei se'i vina intru ajutoriu. Acesta si porni in data si afandu de insufletirea turiloru cugeta la una strategema. Dreptu aceea o parte a óstei si-a indrepatat' prim paduri catura Romosu, Vaideiu, era cealalta inainta pe subt marginea padurilor in direcție catura Campulu panei. Fiacare soldatu prim ordinu a se inbracá cu frundia verde, tinendu cete o crênga mare in mana. Ajungendu la délu Piscintiului de unde se potea observá óstea turcesca incepura a face marsu atatu de linu, catus se nu poate observá nimenea miscarea loru.

Sentinela turcesca ce stă la postu, observandu miscarea padurei catura elu, facu cunoscutu comandantului, ca „padurea se misca.“ Comandantele inse cam in risu sei pedepsesc timiditatea, dreptu aceea ilu schimbă si numai de catus ilu lipsi de viatia. Nouu vigilu rapor-

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie scu linia, cu litere merunte garmondu, la prima publicare cete 7 cr., la a dou'a si a treia cete 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

J. P. J.

luxulu si comfortulu, éra celealte popóra se le pórte slepulu cá nesce arapóice cumpаратe din bazarulu de fete in Constantinopole.

Ei, bine, cechii reusira a sterge acésta infamia de pre numele loru. De aci incolo: Limb'a oficiale va fi limb'a majoritatiei locuitorilor la tóte auctoritatile si tribunalele de prim'a instantia. La celealte auctoritati administrative si judecatoresci voru fi ambele limbi egalu indrepatatite cá limbi oficiai. Tóte celealte drepturi ale locuitorilor de a se folosi de limb'a loru nationale sunt regulate din nou si mai asia, precum apucase a se regulá pentru Transilvani'a prin diet'a din a. 1863—4. Germanii strigu cá din tiépa, inse argumentulu loru celu mai tare este, cá multime de functionari germani voru remanea pe strade sau voru fi pensionati. Nu voru remanea pe strade; dara se nu mai tiranésca pe nimeni cu limb'a loru. Se nu le fia lene, cum invétia altii, se invetie si ei macaru una limba pre langa a loru cea materna, daca voru se fia platiti din tesaurulu publicu. Se se desvetie odata a considerá pe immens'a maioritate a celorulalte natiuni cá totu atàtea turme de oi, bune numai de mulsu, de tunsu si de injunghiatu, cá se le ia si pielea, carnea, seulu. Cu totu Chovinismulu, Darwinismulu si Atheismulu loru popórale nu mai sufere se fia tractate cá róbe ale companiei dualistilor.

Petitiunea

juristilor romani din Transilvani'a presentata Camerei deputatilor in siedint'a dela 20 Aprile st. n. a. c. in cestiunea referintelor urbariali.

(Urmare.)

Opuri voluminóse s'ar pute compune din argumetele ce se potu aduce contra acestoru motive; inse fiindune scopulu numai de a ne face observarile cătu se pote mai pe scurtu si obiectivu, ne marginim la urmatórele:

Din punctu de vedere alu dreptului, nu se pote sustiné nici o mesura, care ataca libertatea proprietatii.

Noi inse suntemu necessitati a constatá: cá mesurile proiectului din cestiune si anume §§. 5, 6 si 8 ataca si facu problematicu dreptulu de a dispune liberu de proprietate; dar considerandu, cá dreptulu de a aperá proprietatea inca este unu ramu alu dreptului de libera dispositiune asupra ei — dejá in §§. 1, 2 si 3 inca observamu totu acésta intentiune.

Cáci §§. amintiti dispunéndu, cá in tóte cauesele urbariale se se introduca procedur'a incui-sitorica, si cá datele si dovedile necessarii pentru lamurirea lucrului se se procure din oficiu si pe aceste base se se résolve procesele, de si in espunerea de motive asupra proiectului insusi gubernulu afirma, „cá judecatorii din Transilvani'a nu possedu ruthin'a receruta in astfel de cause“ — se depune in manile acestoru judecatori o potere discretionara; éra prin acésta considerandu deseles abusuri, ce cu dorere amu esperiatu in procesele de asemenea natura in trecutu, fostii iobagi si preste totu posessorii mici fara diferintia de nationalitate se espu nu celoru mai eclatante nedreptatiri, cáci pe langa aceea cá procurarea dovedilorloru va aterná dela arbitriulu judecatoriului, se eschidu dela possibilitatea de a'si aperá drepturile si averile inaintea judecatoriei prin ómeni esperti, prin advocati; de-si cu deosebire in procesele de comassare, spre justificarea restrigerei aperarei normale, nu se pote aduce dreptu argumentu nici macaru acea inpregiurare, cá acela n'ar cadea in sfer'a dreptului privatu, cáci aci nu se tratáde de unu teritoriu ce numai in urm'a regularei are se devina in posessiunea respectivilor, ci de realitati cunoscute scutite de ori-ce referintie urbariali, cu unu cuventu de realitati libere, de proprietate completa.

De asemenea restringe dreptulu de aperare alu proprietatii §. 3 candu dispune: ca in cestiunea de permissibilitate, doue sentintie egale nu se mai potu apelá, — cáci inchide partideloru interessate calea de a'si aperá drepturile pana la forulu supremu, cu tóte cá este unu adeveru constatat, cá possilitatea erórei si a favórei din partea judecatoriului este cu atàtu mai eschisa, cu cătu mai multe foruri de apelatiune esaminédia processulu, din care causa este si adoptatu in statulu nostru in procesele civile principiulu de doue apelatiuni.

Deci daca sunt permisse doue apelatiuni in cause civile mai neinsemnate, cu ce s'ar potea

justificá restrigerea relativa la permissibilitate in procesele de regulare a posessiunei, pe candu dupa legislatiunea din 1871 in asemenea procese, acésta este cestiunea principală?

Éta ce dice in asta privintia motivarea Art. LIII din 1871?

„In §. 51 se permite apelatiunea la forulu de a treia instantia si in cestiunea de permissibilitate a causalor de regulare posessiunei, cáci in processulu de regulare tot ude a una acésta este cestiunea principală, prin urmare nici unu motivu nu se pote aduce pentru a partidele chiaru in cestiunea principală se se eschida dela folosirea toturor remedioror de dreptu ce sunt posibile, cu atàtu mai virtosu, cá punctul f, §. 6 Art. X din 1836 permite apelatiunea intra dominium fara nici o restrigere.“

Totu atàtu de nedrépta este si aline'a ultima a §-lui 3, pentru a nu ne potemu inchipui motivu plausibilu: pentru ce se nu fia admisu in cestiuni atàtu pe ponderóse celu puçinu remediu de justificare, pe care procedur'a civila ilu admite in casuri cu multu mai neinsemnate?

Dar afara de aceste, positiunea urmatóre din §. 1: „natur'a alodiala sau urbariala a singuraticelor sessiuni sau parti de sesiuni etc. fiindca nu se dice espressu cá: de acésta natura numai acele procese se voru continuá dupa acésta procedura, cari sunt pornite in terminu legalu, — pote dà ansa la acea interpretare gresita, cá de si §. 64 Art. LIII din 1871 este inca in valóre, totusi se mai potu intentá inca si astfel de procese.

Deci aci nu este precisu intielesulu, si ar fi deajunsu unu casu precedentu, cá in urm'a lui, si de aci incolo se se mai pornésca procese de aceste prescrise dejá.

In cătu privesce §§. 5 si 6 ai proiectului: aci intr'adeveru nu numai juristulu, dar ori-care individu, care possede cele mai primitive notiuni despre esentia proprietatii, numai decàtu vede ce a mai flagranta violare a dreptului de libera dispositiune asupra proprietatii.

Cáci §. 5, fara a tiné contu de exemplele asia dicendu a toturor statelor civilisate — reducendu cantitatea posessiunei celor ce ceru comassarea la $\frac{1}{4}$ parte a teritoriului de comassatu, éra in necsu cu acésta §-lu 6 voindu a mai computá in acésta $\frac{1}{4}$ parte către cele enumerate in §. 19. Art. LIII din 1871 si realitatile statului, bisericilor, a fondurilor si a celor de sub tutela si curatela, — nu numai cá supune voi'a maioritatii, garantata in dreptulu publicu alu fia-carui statu constitutionalu, la voi'a minoritatii, si restórnă prin acésta acestu principiu doveditudo practicabilu, — dar totuodata taindu in sfer'a legilor civile espune proprietatea la volnici'a si domnirea minoritatii, afara de aceea involve tutel'a de statu, ignorandu codicele civilu, legile despre organizarea comunelor si despre orfani, si vatemandu drepturile de autonomie a bisericilor.

Pentru a evitá acésta anomalie, atàtu autorii patentei urbariale dela 1854, cătu si maioritatea statelor civilisate ce s'au ocupatu cu cestiunea comassarei, au sustinutu pentru permissibilitate $\frac{2}{3}$ parti.

Cá se servimu cu exemple, ne provocamu la legile: Scotiei din 1665, Schleswigului din 1766, Daniei din 1781, Prussiei din 1821, Nassaului din 1861 si Hannoverei din 1842, ba aceste state pretindu cá proporzionea de $\frac{2}{3}$ se fia constatata si in privint'a contributiunei, si forte puçine state civilisate se multiamescu cu $\frac{1}{2}$ a teritoriului de comassatu.

Noi nu suntemu contrari din principiu ai comassarei, pentru a cunoscemu folósele acolo, unde se pote esecutá dupa dreptate si ecuitate, si unde situatiunea teritoriului e acomodata pentru comassare.

Considerandu inse clim'a Transilvanie si situatiunea otarului singuraticelor comune resistrate in cea mai mare parte printre munti, unde poporulu este avisatu mai cu séma la prasirea vitelor, suntemu convinsi cá celu multu $\frac{1}{10}$ din comunele Transilvaniei sunt apte de comassare. Pentru a nu este possibilu a se staveri o cheie drépta, dupa care cei ce'si perdu pamenturile la siesu se se potea desdauná cu altele de pe déluri, de prin tufisuri si de pe cóstele muntilor, cáci in multe casuri unu jugeru la siesu are unu pretiu mai mare de cătu 100 jugesteri si pietróse la munte.

Asemenea cheie de classificare a pamenturilor nu esista nici intr'unu casu de comassare din trecutu, nu se pote staveri nici in viitoru, pentru a ruiná mii de tierani economi. cari astadi se potea

dice cá traiescu intre condiioni suportabile, cáci tieranul, cu marginitele sale poteri materiale, nu este in stare se cultivedie teritorii sterile enorme, cari nici càndu nu resplatescu lucrulu jertfitu pentru ele.

Aesta e unu astfelu de motivu, care trebuie se cumpanésca inaintea fiacarui omu, dar mai virtosu inaintea juristului si economului, care cunosc referintiele patriei nóstre, unu motivu, care este de ajunsu pentru a restorná proiectulu din cestiune.

Dar afara de aceste, o repetim, acele mesuri ale proiectului, cari dispunu cá in pretinsa $\frac{1}{4}$ parte se se compute pe langa averile enumerate in §. 19. Art. LIII din 1871 si realitatile statului, a bisericilor, a fondurilor publice si ale celor ce sunt sub tutela si curatela, tintescu la tutel'a, mai multu, la dreptulu de libera disponere a statului asupra averei private, ceea ce deoparte opreste conceptul si inviolabilitatea proprietatii, ér' de alta jignesc legile civile.

(Va urmá.)

Ministri englesi.

Reproducem dupa „Die Presse“ dela 28 Aprile urmatórele schitie biografice ale nouilor ministri englesi:

William Ewart Gladstone s'a nascutu la 29 Decembre 1809 in Liverpool. Elu e fiu unui comerciantu forte avutu, la 1834 a fostu alesu deputatu la Wewark si a intratu in parlamentu, facendu parte din partid'a conservatóre. Inca in acelasiu anu a fostu numitu subsecretariu pentru colonii. La 1841, sub-ministeriulu Peel, d. Gladstone a fostu numitu vice-presedinte alu oficiului comercial, éra la 1843 a fostu numitu presedinte alu acestui oficiu. La 1845 a demissionatu si a primitu din nou a fi secretariu de statu pentru colonii, in care postu au remas pana la caderea ministeriului Peel la anulu 1846. Subt lordulu Aberdeen, in Decembre 1852, a fostu cancelariulu tesarurului si a remas in acésta calitate pana la 1855. La 1859, subt lordulu Palmerston, au fostu numitu cancelarulu Camerei tesarurului. Incetulu cu incetulu d. Gladstone a trecutu in taber'a liberalilor inaintati si la 1865, subt cabinetulu Russell, conducea financiele din care postu s'a retrasu la 1866 candu a venit la potere ministeriulu Derby-Disraeli. Din acestu momentu d. Gadstone a devenit capulu oponerentului si la 1868 a fostu insarcinatu cu compunerea nouui cabinetu pe care l'a condus pana la 16 Februarie 1874 candu disolvandu parlamentulu, si-a datu demissiunea cá se faca locu cabinetului Tory subt conducerea d-lui Disraeli.

Earl George Leveson-Gower Granville s'a nascutu la 1815. Din Maiu 1835 pana la Augustu 1836 a fostu atasiat pe langa ambasad'a dela Paris. Din Martiu 1840 pana la Septembrie 1841 a fostu subsecretariu de statu in ministeriulu de esterne. Dela Maiu 1848 pana la Decembre 1851 a fostu vicepresedinte alu departamentului de comerciu. Dela 1851 pana la 1862 comissariu alu espositiunilor. Dela 1851 pana la 1852 secretariu de statu alu afacerilor straine. Dela 1852 pana la 1854 lordu-presedinte alu consiliului secretu. Dela 1854 pana la Februarie 1855 cancelariu alu ducatului Lancaster. Dela 1855 pana la 1858 érasi presedinte alu consiliului secretu si dela 1859 pana la 1866 a condusu pentru a trei'a óra acestu postu. Dela Decembre 1868 pana la Juliu 1870 a fostu secretariu de statu alu colonilor. Dela 1870 pana la 1874 a fostu secretariu de statu alu afacerilor straine. Afara de acestea, la 1856 a fostu tramis extraordinariu la incoronarea imperatului Rusilor; cancelariu alu Universitatii din Londra si lordu-controlorul alu celor cinci porturi.

Spencer Compton Cavendish, Marquess of Hartington s'a nascutu la 23 Juliu 1833. Dela Martiu pana la Aprile 1863 a fostu lordulu amiralitatii. Dela Aprile 1863 pana la Iuliu 1866 ministru de resbelu; delà Decembre 1868 pana la Januariu 1871 magistru generalu alu postelor; delà Januariu 1871 pana la Februarie 1874 siefu-secretariu alu Irlandei.

Hugh Culling Eardley Childers s'a nascutu la 25 Juniu 1827. Dela 1851 pana la 1857 a fostu membrulu gubernului Victori'a in Australi'a. Dupa ce s'a intorsu in Engliter'a la 1864 a fostu numitu celu mai tineru lordu admiraliatii. Dela 1865 pana la 1866 a fostu secretariu de finançie, delà 1868 pana la 1871 fiindu cancelariulu ducatului Lancaster a avutu dela 1872, pana la 1873 si unu locu in cabinetu.

Thomas George Daring Earl Northbrook s'a nascut la 1826. Înainte de a face parte din parlament, a fostu pe rându secretarul privat al lui Labouchere în oficiul comercialului al lui Sir George Grey în secretariatul de stat al internalor; al lui Charles Wood în oficiul Indiilor și al admirabilității. Dela 1857 până la 1858 a fostu lordul admirabilității; dela 1859 până la 1861 subsecretarul de stat pentru Indii; dela Januarie până la Decembrie 1861 subsecretarul de stat al ministerului de resbelu; dela 1861 până la 1866 secretarul de stat la interne; dela 1868 până la 1872 în ministerul de resbelu; dela 1872 până la 1876 vice-rege al Indiilor.

Roundell Palmer Lord Selborne s'a nascut la 27 Noiembrie 1812 și la 1847 a fostu alesu în Camer'a comunelor. A aderat la partidul liberal-moderat și a dobândit unu renume în afaceri tehnico-juridice. La 1872, fiind numit lordul-cancelleriu a fostu chiamat în Camer'a lordilor. La 1874 s'a retras în preună cu d. Gladstone.

John Bright, cancellariu al ducatului Lancaster, s'a nascut la 16 Noiembrie 1811. Parintele seu era proprietarul unei fabrici dela Rochdale și apartinea în preună cu familiile sa sectei Quäkerilor. D. Bright a intrat cu 15 ani în conturiul tatalui său și a întreprins mari caletori. După ce s'a intorsu facea pe oratorul politic în agitațiunea contra legilor pentru cereale și în currendu a devenit capul partidei dela Manchester, fiind unul dintre cei mai poporali agitatori și oratoru parlamentari. Dela 1843 a facutu necurmatu parte din parlament, în care, în unire cu Cobden, a restornat legile pentru cereale. Opoziția ce o facea în contra resbelului din Oriente dela 1854 l'a facutu multu timpu nepoporalu. La 1868, sub cabinetul Gladstone a primitu ministerul de comerț, înse din cauza sanatății sdruncinate a trebuitu în currendu se se retraga.

George Frederik Samuel Robinson, comite de Ripon, s'a nascut la 24 Octombrie 1827 și în totdeauna a apartinut partidei liberale. În ministerul din urma alu d-lui Gladstone era lordul presedinte alu consiliului secretu și la 1871 a fostu numit arbitru în cestiușa Alabamei. La 1874, trecerea sa la religiunea catolică a resuscitat o mare sensație. Actualmente e desemnatu că vice-rege al Indiilor.

Charles Wentworth Baronet Dilke subsecretarul de stat la externe, s'a nascut la 4 Septembrie 1843 în Londra. La 1866 a întreprins o caletoria în giurul lumii, descrisă într-un opus alu său cu care a reusit a-si castiga unu mare nume. Dela 1868 represinta necurmatu în parlamentu cerculu Chelseo, alu capitalei și apartine la radicali. Dela tatalu său a mostenit revista septemanala: The Atheneum.

Lefebre alu doulea secretarul alu admirabilității și fiul unui bogat fabricant din Londra. Tatalu său era oratoru în Camer'a comunelor și la retragerea sa a dobândit titlul de vicomte de Eversley.

John Wodehouse Comite Kimberley, secretarul de stat al colonelor, s'a nascut la 7 Ianuarie 1826. La 1852 a fostu numit subsecretarul de stat în ministerul de externe, era la 1856 a fostu numit ambasadoru la St. Petersburg. La 1863 a fostu insarcinat cu o misiune specială pe lângă curtile nordice pentru că cestiușa Sleswig-Holsteinului se fia rezolvată după doarini a Danemarcei. La 1864 a fostu lordul-locotenent al Irlandei și sub ministerul Gladstone, dela 1868 până la 1870, a fostu ministru alu colonelor.

George John Douglas Campbell, alu optulea duce de Argyll, în nouu cabinetul mare custode alu sigiliului, s'a nascut la 30 Aprile 1823. Au luat parte însemnata în cercele bisericii din Scotia și în Camer'a lordilor era în tabera liberalilor. La 1852, în ministerul Aberdeen, asemenea era mare custode alu sigiliului pe care la 1855 sub lordul Palmerston l'a schimbatu cu postulu de magistrul generalu alu postelor. La formarea cabinetului Gladstone în 1868 a fostu numit secretarul de stat pentru Indii. Atâtă că liberalu resolutu, cătu si că literatu a dobândit unu mare renume. Fiul său celu mai mare s'a casatorit la 1876 cu principesa Louise, a patra fiica a reginei Victoriei.

John Poyntz Comite Spencer, presedinte consiliului secretu, s'a nascut la 27 Octombrie 1835 și e nepotul comitelui John Charles Spencer, cunoscutu sub numele de lordul Althorpe. (Romanul.)

Sciri diverse.

— Laura Mocsnyi de Foen, nasc. Csernovics de Macsa — Antoniu Mocsnyi de Foen în preună cu consorția sa Josefina nasc. Baronesa Brudern și cu fi Zeno și cu socii a acestui Mari nasc. bar. Fischer și Victoru de Mocsnyi, — Georgiu Mocsnyi de Foen și cu consorția sa Helenă nasc. de Somogyi, și fiicele Livi'a, casatorita contesa Bethlen și Georgina de Mocsnyi, — Michailu de Mocsnyi și cu fiul sei Alexandru și Eugeniu de Mocsnyi, cu ănima plina de tristare aducu la cunoștința decedarea preaiubitului și neuitabilului lor — consorte, resp. frate, cununat și unchiu

Andrei Mocsnyi de Foenu,

odinișoara c. r. supremu comisariu districtualu în Banatul Timișului, membru alu fostului consiliu imperialu-intaritul, membru ord. alu Academiei romane din București, de repetite ori deputatul dietului și congressuale etc., carele după unu morbu indelungat, în partasitul de binecuvantarea bisericei, astăzi Mercuri în 23 Aprile, (5 Mai a. c.) la 9 ore a. m. în alu 68-lea anu alu vietii și alu 21-lea alu fericitei sale casatorii, adormi linu în Domnul.

Remasitile pamantesci ale scumpului decedat se voru depune spre eternu repaosu în mormantul familialu din Foenu în comitatul Torontalului, Vineri în 25 Aprile (7 Mai a. c.) la ora 10 a. m. după ritulu greco-oriental.

Timișoara, 5 Mai 1880.

Fie-i tierin'a usiora!

— Mateiu Nicola, avocatul cu pruncii sei minoreni Enea, Emilia, Sabinu, Cornelia și Maria; vidu'a perceptoră regia Elisă de Nemes nasc. Piposu că mama, Eduard Nemes, vicenotariu reg. de tribunal și Aureliu Nemes de Alamoru, farmacista că frati, Ioanu Nicola, preotu gr.-cath. că soțu, cu ănima franta de durere anunța incetarea dintre vii a multu iubitei loru socia, mama, fiica, soră și nora.

Emilia Nicola nasc. de Nemes, care în 6-a curentei la 1½ ore din di în urmă unu greu morbu de pieptu în alu 39-lea anu alu vietie și alu 17-lea alu fericitei sale casatorii după în partasirea cu cele sante inconjurata de toti ai sei ce cu ardore iau iubitu, petrecuta de sbocotul ănimei sangerende acelor pe cari prea curendu iau parasit u si-au datu nobilulu sufletu în manile Creatorului.

Remasitile pamantesci ale multu regretatei s'au asiediatu spre odihnă eterna în cimitirul bisericei gr.-orient. din Albă-Juli'a în 8 Maiu 1880 la 4 ore după amiazi.

Albă-Juli'a, în 6 Maiu 1880.

Fie-i tierin'a usiora si memor'a neuitata!

— (Sinodul ordinariu) alu archidiacesei gr.-or. transilv. s'au deschis Domineca în 9/27 Maiu cu ceremonialul indatinat. Deputatii sinodali presenti au pranditul în acea di cu totii la măsă ospitaliera a Escel. Sale d-lui archeepiscopu și metropolitul Miron Romanulu. Salutandu din partene cu tota cordialitatea pe d-nii deputati sinodali, le dorim sporiu multu si succesu bunu în activitatea loru.

— (Invitare) la petrecerea ce se va tineea de către Reuniunea Sodalilor romani din Sibiu, în preună cu producție în cantari și declamatiuni de chorulu Reuniunei Sodalilor romani pe lângă concursulu orchestrului capelei militare c. reg. a regim. 31 de infanterie.

Petrecerea se va tineea în sală dela „Imperatul Romanilor“ Sambata săra la 8 ore în 3/15 Maiu 1880. Detalii se vedu în programă de mai la vale. Dupa producție jocu. Incepându la 8 ore săra.

Intrarea de persoana 1 fl. v. a. — Logia mare 3 fl., logia mica 2 fl. Damele și garde-damele sunt scutite de taxă intrare.

Bilete se potu cumpăra la Vineri în 2/14 Maiu până Sambata în 3/15 Maiu până la 12 ore în tipografia archidiaceșană și săra la cassa.

Venitul curat este destinat în favoarea „Reuniunei Sodalilor romani din Sibiu“. Oferte marinimoze se voru primi cu multiamita, si se voru publica pre cale diaristica.

Sibiu, 27 Aprile (9 Maiu) 1880.

Comitetul Reuniunei.

— (Programa petrecerei) este urmatorea: 1. „Marsu naționalu“, executat de musică militară. 2. „Discursu ocasionalu“ de J. Simonetti. 3. „Ouverture nationale moldovana“ de Flechtenmacher, executata de

musică militară. 4. „Destepitate romane“, executat de chorulu Sodalilor. 5. „Hora et Lugosiana“ de Wiest, executata de musică militară. 6. „Cantecul Rosiorilor“ de Vede, arangiatu de dirigint chor. C. Frühling, executat de chorulu Sodalilor. 7. „Carnevalu de Bucarest“ Quadrille de Anousek, executata de musică militară. 8. „O rosa vestedita“, poesie de Mille G., musica de Meszetti; arangiată de dirig. chor. C. Frühling, cantata solo de maestr. V. Petruțiu. 9. „La Poloma“ de Pradier, esec. de musică militară. 10. „Te iubescu“, Romantia de D. Florescu, poesie de J. Alessandrescu; arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorulu Sodalilor. 11. „Potpourri“ despre cantece nationale rom. de Păba, esec. de musică militară. 12. „Dulce Bucovina“, arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorulu Sodalilor. 13. „Michaiu Vitezulu“, marsiu de Wiest, esec. de musică militară.

— (Érasi focu în Bungardu.) Sambata săra în 8 l. c. érasi au eclatatu unu mare focu în comună învecinată Bungardu, consumandu siuri si case in 80 de curti. De astădată au cadiutu victima flacărilor si cinci vietie omenesci si adeca, unu barbatu si patru copii. Din cei pagubiti prin focu numai vreo-cătiva insi au fostu asigurati. De si indată după signalisarea focului au alergat la fată locului si unu despartimentu alu bravilor pompieri din Sibiu, totusi furi'a focului nu s'au potutu potoli si margini după dorintă, de oarec din fatalitate pentru acea misera comuna, focul s'au petrecut tocmai pe tempulu candu suflă unu orcanu infricosat.

Locu deschisul.*

— Oraschia, 22 Aprile st. n. 1880.

Prea onorate domnule Redactor! Lucruri ne mai audite si ne mai pomenite in analele bisericei noastre se petrecu pe aici pe la noi; iti vine a crede, că nu te mai află in epoca constitutionalismului, ci sub celu mai severu absolutismu; si de căea totusi potem constata unu pasiu înainte, apoi, acela — dorere — nu este in progressu, ci in politică de „a trăti la parete“ adoptata precum se vede si de către autoritatile noastre bisericesci.

Roganduve a dă locu acestor siruri in colonele pretuiștilor d-vostre diuariu, ve promitemu pré onorate domnule Redactoru, că nu vomu abusă de bunavointia d-vostre, ci ne vomu tormuri absolutu pe lângă enararea faptelor intemplete, care de si sunt de natura locală, totusi potu servi de interesă generalu pentru cei ce se interesă de progressu pe terenul, bisericescu si scolaru.

Dumineca in 28 Martiu a. c. fuseram deodata surprinsi prin o ordinatiune cetita poporului in biserică prin d-lu protopresbiteru Nicolau Popoviciu, că Venerab. Consistoriu archidiaceșan din Sibiu au desfiintat comitetul parochialu si au dispusu, că pe Duminecă venită se se alăga altu comitetu, tramitienduse spre scopul acesta unu comisariu consistorialu.

Déca de ¾ de anu incóce nu amu fi fostu dedati cu astfelu de acte arbitrale contra comitetului parochialu, atunci cu dreptu te poteai indoue de emanarea unui asemenea ucasu consistorialu; căci a decretă asupra unei corporatiuni o sententia atâtă de aspră, fără nici o certare si ascultare, ceea ce nici celu mai mare criminalistu nu se denegă, nu credem, că Ven. Consistoriu va numi acestu actu „constitutionalu.“

Joi in 1 Aprile înse a trebuitu se dispara si cea mai mica indoială, căci sosindu aci d-lu comisariu consistorialu protosincelul Dr. Ilarion Puscaru înaintea caruia erau citati membrii comit. le-a cetitu faimosă ordinatiune si provoca pe desfiintatul comitetu la predatea actelor.

Membrii comit. protestara in contra acestui actu de violentia si cerura pentru justificarea loru introducerea unei cercetari asupră; dara d-lu comisariu le respinge ori-ce cerere si luandu unu protocolu cătu se pote de neesactu, nevedienduse aici nimicu despre protestul ridicat din partea membrilor comitetului desfiintat, despre rogarea loru a fi ascultati, despre apelare la auctoritatea statului, ci insemanduse numai, că ar fi luat ordinatiunea spre sciunta si acomodare, din care causa toti membrii comitetului denegara subscrierea a celui protocolu, care inprejurare din urma inca nu se vede in atinsul protocolu.

In 4 Aprile a. c. dio'a ficsata pentru întrarea sindicului — a fostu dio'a acea memorabile, in care poporul gr. or. din Oraschia ave se si pronuntie verdictulu seu asupra desfiintatului comitetu; si cu cea mai viuă satisfacție trebuie se recunoscem, că elu au documentat într'un modu neasteptat maturitatea sa; căci in locu de a aproba actul violentu alu Ven. Consistoriu, a protestat in modul celu mai solenelu si legalu, realegându cu o majoritate precupanțoare de 135 contra 52 voturi érasi pe postii membrii ai comit. disolvatu.

Dupa cetirea ordinatiunei de desfiintare, pasiesce inainte unu plugariu simplu anume Nicolae Andrei si intrăba pe d-lu comisariu, că „ce a gresit comitetul, că noi cunoșcemu, că a lucratu bine, a ingrijit bine de avere, biserică si scola?“ Dar a remas neluminat si asia s'a purcesu la alegere.

Nu au fostu in stare nici multiplele acusari ridicate asupra comitetului de către Ven. Consistoriu, nici prelucrarile lui din partea a patru preoti in frunte cu protopresbiterul, carii cu ori-ce pretiu voiau a si formă unu comitet din creaturile loru, ai schimbă similiu

*) Pentru articlui ce esu sub acesta rubrica, redactiunea nu ia nici-o raspundere asupră sa. Red.

seu de dreptu si dreptate si se scia Ven. Consistoriu, ca poporul Orascianu isi cunosc ferte bine pe barbatii aceia, carii i apara interesele si nu sufere ca drepturile sale se fia calcate in piciore si nu mai doresce revenirea acelui timpu abia trecutu, in care tote afacerile nostre bisericesci si scolare erau in man'a preotiloru, si catu de conscientiosu manipulau ei cu avearea bisericelui se poate deduce de acolo, ca invetiatoriului de pe atunci i dadeu unu salariu anualu de 40 fl., socotile bisericesci se facau la trei ani odata fara a le subscrive cineva — precum astazi se potu vedea in archivul epitropiei, si lada bisericelui se descuia in locu de cheie cu ori-ce cuiu de feru!

Membrii desfintatului comitetu sunt dar cu atat mai mandrii de escentul testimoniu primitu din man'a poporului fiindu realesi!

Amu fi prea lungi voindu a insira tote acusele ridicate asupra comitetului de catra Ven. Consistoriu; totusi pentru si onor. publicu se si pota face o idee despre motivele disolvarei lui, intre cari figuradia si ne-inplinirea ordinatiunilor consistoriali, vomu reproduce unele pasagie din aceleia doue ordinatiuni si vomu arata causele din cari comitetul nu le-a potutu inplini.

Dupa §. 7 p. 5 alu Statutului org. precum si §. 78 alu regulamentului pentru organisarea provisoria a invetiamantului, salariile invetiatorilor le statoresc si nodulu paroch. la propunerea comitetului. Celu puçinu pana acum procedura acesta nu a fostu dificultata din partea Ven. Consistoriu.

Prin ordinatiunea Nr. 3090 din 29 Novembre 1879 alaturata aci in copia si care suna:

Copia la Nr. 3090 scol.

Prea onorate d-le Protopresbiteru!

Cu provocare la subternerea P. on. d-tale din 2 Novembre a. c. Nr. 120 acestu Consistoriu ia spre sciintia deslusirile ce le dai in privintia salarielor invetiatorilor de pe langa scolele nostre confessionale romane din Orascia; si adeca la fiacare dintre trei invetatori cate 100 fl. v. a. din cassa bisericelui, si pe langa acesta la doua invetatori cate 260 fl. v. a., — si la invetatoriului directoru 360 fl. v. a., din cele 1000 fl. v. a. ce se dau dela Universitatea sasasca.

Acestu salariu are se remana, si pe viitoru si P. on. D-ta vei avea de a face dispositiunile, ca invetatori si directorul invetatoriului se si primesta regulatu acelu salariu.

Prin acesta se resolvescu si raporturile P. on. D-tale din 2 Novembre a. c. Nr. 117 si 119 relativu la cererile invetiatorilor Nicolau Barsanu si Dimitriu Eli in privintia salarielor loru.

Din siedintia Consistoriului archidiecesanu tienuta in Sibiu la 29 Novembre 1879.

N. Popa m. p.

Archim. si vic. Acppescu.

In conformitate cu originalulu.

Orascia 15/12 N. Popoviciu m. p.

protopres.

Protopresbiterului tractului Orastiei P. on. D. Nicola Popoviciu.

Ven. Consistoriu pe basa unoru deslusiri date din partea d-lui protopresbiteru localu — ca si candu nu ar esista Statutulu org. vine si croiesce singuru salariu pentru invetatori dela scola nostra in suma de 1180 fl. v. a. pe anu. Poti unu comitetu consci de datorintele sale se nu remonstredie in contra unei ordinatiuni illegali si nebasate? Decea fostu comitetu a apelatu la Vener. Consistoriu metropolitanu nu ne potem explica, cum afla Ven. Consistoriu in pasiul acesta concesu de orice lege o crima asia de mare, in catu fara nici o cercetare se disolveste comitetul?

E interessantu a afla, ca Vener. Consistoriu nici nu a subternutu appellatiunea memorata la loculu competitente, ci prin ordinatiunea Nr. 532 din 21 Februarie a. c. (alaturata aci in copia subt)

Nr. 532 scol.

Prea onorate d-le Protopresbiteru!

Cu provocare la subternerea P. on. D-tale din 2 Februarie a. c. Nr. 8 in urm'a apelatiunei comitetului parochialu din Orascia in contra ordinatiunei consistoriului din 29 Novembre 1879 Nr. 3090 relativu la salariile invetiatorilor dela scolele de acolo, ti-se rescrie, ca: abstragendu dela impregurarea, ca prin acea ordinatiune propriamente nu se ficsedia salariul invetatoriului, ci se constata numai, si se sustine salariul asia, precum acela a fostu si este statoritu de catra insusi sinodulu parochialu din Orascia; dar si de altumtre, contra ordinatiunilor Consistoriului archidiecesanu in trebile scolastice, afara de causele de disciplina, nu se admite nici recursu nici apelatiune; asia apelatiunea mai susu mentionata nu s'a potutu luau in consideratiune, spre a fi subternuta Consistoriului metropolitanu.

Despre ce spre ulterioara procedere, respective spre impartasirea presentei ordinatiuni la comitetul mai susu mentionatu, prin acesta esti incunosciintiatu.

Din siedintia Consistoriului archidiecesanu tienuta in Sibiu, la 21 Februarie 1880.

Pentru Escenti'a Sa d-lu Archiepiscopu si Metropolitu

N. Popa m. p.

Archim. si vicarin Acppescu.

Protopresbiterului tractului Orasciei P. on. D. Nicola Popoviciu.

respinge acesta appellatiunea subt cuventu ca „in contra ordinatiunilor consistoriului archid. in trebile scolastice, afara de causele de disciplina, nu se admite nici recursu, nici appellatiune”; totuodata vedienduse strengoratu prin argumentarile aduse de comitetu, se incerca a si motivata prima ordinatiune in pasagiul „prin aceea ordinatiune (Nr. 3090) propriamente nu se ficsedia salariul invetatoriului, ci se constata numai, si se sustine salariul asia, precum acela a fostu si este statoritu de catra insusi sinodulu paroch. din Orascia.”

Ne permitemu acum modesta intrebare catra Ven. Consistoriu, ca in ce timpu au statoritu sinodulu paroch. din Orascia salaryele acestea? Noi amu cautatu intregu archivul de care dispunem; dara despre o astfelui de statorire, ce se atribuie sinodului paroch. nu amu afisat nici o urma; dar cum si poti sinodului statoriu asemenea salaryi, candu biserică si scola nostra inainte de anul 1879 de candu primiu dotatiunea de 1000 fl. v. a. dela Universitatea sasasca, nu dispunem de unu venit mai mare de 500 fl. v. a. pe anu; ceea ce si Ven. Consistoriu i este, seu ar trebui se i fia cunoscutu.

Speram, ca din relatiunile d-lui comissariu consist. se va fi convinsu acum Ven. Consist. ca a fostu si de asta-data reu informatu, ca pe basa unoru relatiuni false a emanatu totudeauna ordinatiunile sale, carii apoi se impuneau comitetului spre efectuire si neefectuindu acesta se disolveaza sub pretestu, ca nu ar cunosc subordinatiune, si ca ar tinti la subminarea institutiunilor constitutionali. Aceasta subminare mai multu se poate inputa Ven. Consist. care pana acum nu a voitua a se informa despre starea cea adeverata a causei nostre scolare, a primiu date false si pe temeiul acestora a emanatu ordinatiuni, pe cari trebuie se le numim anticonstitutionali si totuodata neexecutabile; dupa ce prin ordinatiunea Nr. 3090 citata mai susu se face invetatoriului diriginte dela scola nostra unu salariu anualu de 460 fl. si se demanda protopresbiterului ai solvi regulatu acestu salariu, fara ca scola nostra se aiba vreunu invetatori-diriginte, ca ci celu propus de comitetu fu respinsu de catra Ven. Cons. ceea ce ne permitemu ai rechiamam in memoria ven. consistoriu.

Fostu comitetu, ca si celu actualu nu este si nu a fostu in contra ridicarei salaryelor invetatoriului, si a scolei nostre preste totu, ba inca tocma aci isi incorda elu tote poterile sale; amu probat astea cu concursulu escrisu in anulu espiratu, care concursu Ven. Cons. fiindu erasi reu informatu, prin ord. Nr. 2379 ex 1879 la anulatu si ne a condamnatu se „remunem cum amu fostu in trecutu”; dea totudeauna ne amu tienutu si ne vomu tienea de datorintia, a pretinde, ca aceste salaryi — castigate cu multa ostensibila si fara a fi primiti din partea Ven. Cons. celu mai micu succursu — se le capete nisce invetatori capaci si carii stau la inaltimdea missiunei loru.

Asia dara scola normala cu invetatori qualificati, acesta a fostu si este cererea comitetului par. o cerere forte justa si legitima dupa 25 de ani de lupta! Amu potea avea astazi — dupa mijloacele de care amu dispusu seu amu potutu dispune — nu o scola normala, ci unu gimnasiu in Orascia, deca autoritatatile nostre bisericesci se interessa mai multu de caus'a scolara si luptau alaturea cu noi. Aceasta inse spre nefericirea nostra nu s'a intemplatu si cu dorere trebuie se constatamu si astazi, ca — acum candu tote pedecile le credem delaturate — erasi autoritatatile nostre bisericesci sunt, carii tote staruintele nostre pentru ridicarea scolei le paralizada. Noi, inse vomu continua lupta inceputa si ne vomu depune arm'a pana nu vomu vedea scola ridicata la unu nivelu cu celealte scoli din Orascia chiaru si atunci, candu Ven. Consist. s'ar indur a desfintia inca-o data pe

Dissolvatulu si realesulu comitetu parochialu.

Pretiurile cerealeloru

	si altori obiecte de traiu au fostu la	7 Maiu st. n. in Sibiu:
Grâu, dupa calitati	1 hectolitru fl. 8.—9.—	
Grâu, amestecat	1 " 6.50—7.50	
Secara	1 " 5.40—5.80	
Papusioiu	1 " 4.60—5.—	
Ordiu	1 " 5.20—5.60	
Ovesu	1 " 3.20—3.60	
Cartofi	1 " 2.50—3.—	
Mazare	1 " 7.—8.—	
Linte	1 " 12.—13.—	
Fasole	1 " 6.—7.—	
Lardu (slanina)	50 Kilogram. " 37.—40.—	
Untura (unsure topita)	50 " 28.—29.—	
Carne de vita	1 " 44—46	
Oua 10 de	" .20	

Suplicele instruite conformu acestui concursu, sunt de a se substerne la presiedintele acestei comisiune in Clusiu pana in **1 Juniu st. n. a. c.**, candu cei ce se voru presenta in persona, se voru si esaminat prin comisiune conformu regulamentului, si dupa aceea se voru asiedia pre la maiestri, pre cari i-plateste comisiunea amesurata contractului, ce se va incheia cu respectivii maiestri.

Nr. 3 — 1880.

(17) 3—3

Concursu.

Pentru 8 tineri, cari dorescu a fi aplicati la maiestria din partea Reuniunei sodalilor romani din Clusiu, pe basa §-lui 6 din regulamentul Reuniunei, subscrisa comisiune prin acesta scrie concursu.

Dela concurrenti, cari potu fi ori din care parte a Transilvaniei, se recere:

1. Carte de botezu, ca au etatea de 14 ani, si ca sunt de origine romani.
2. Atestatu ca au cunoscintiele, ce se predau in scolele primarie, si pre langa limb'a materna possedu si elementele unei limbe straine (germana sau magiara).
3. Se produca obligatiune dela parinti seu tutori, ca-i voru lasa in totu timpulu statoritu la maiestrulu, unde i-a asiediatu comisiunea, si ca in casu de lipsa, i voru provede cu inbracaminte, era la casu, candu i-voru luau dela maiestrul, voru reintorce Reuniunei tote spessele.
4. Elevii se voru asiedia la maiestria la dointi'a loru, ori si in care cetate a Transilvaniei, mai cu preferinta inse in Clusiu, pentru a potea fi supraveghiat din partea comisiunei conformu regulamentului.
5. Concurrentii au de a produce atestatu legale despre paupertatea parintilor loru.
6. Acei concurrenti, cari din cauza departarei nu se potu presenta inaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestatu medical despre desvoltarea corporala si intregitatea organelor.

Intre mai multi concurrenti se voru preferi conformu §-lui 20 din regulamentu:

- a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune ca in urm'a nexului loru familiari eventualmente se voru asiedia la maiestri in comun'a loru natale, sau in alta comuna rurala.
- b) Intre conditii egale, voru fi preferiti orfanii de ambii parinti, apoi cei de tata.
- c) Intre diversele maiestrii la care dorescu a fi aplicati, se voru preferi aceia, cari dorescu a fi aplicati la rotaria, fauraria, butnaria, mesaria, carpentaria sau lemnaria, cojocaria, cismaria grosa, palariaria, curieraria si funaria.

Suplicele instruite conformu acestui concursu, sunt de a se substerne la presiedintele acestei comisiune in Clusiu pana in **1 Juniu st. n. a. c.**, candu cei ce se voru presenta in persona, se voru si esaminat prin comisiune conformu regulamentului, si dupa aceea se voru asiedia pre la maiestri, pre cari i-plateste comisiunea amesurata contractului, ce se va incheia cu respectivii maiestri.

Comisiunea Reuniunei sodalilor romani din Clusiu incrementata cu asiediare invetaciilor romani pre la maiestrie.

Clusiu, in 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoba m. p.,
capelanu gr.-cath si presiedintele comisiunei.

Dr. Aureliu Isacu m. p.,
secretariu.

Scrisurile fonciari sunt mai puçinu espuse fluctuatiunei cursului.

Invitu deci la cumperare de scrisuri fonciari ale

Institutului de creditu si de economii „Albin'a"

din Sibiu, cari aducu interes de 6% (si se suta) si sunt unu efectu forte bunu pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpere in celu multu 20 ani dela datulu loru prin tragere la sorti astmodu, ca din **fiacare seria**, adica din totalulu scrisurilor emise intr-unu anu, se trage la sorti in fiacare anu celu puçinu a 20-a parte dupa categorii de fl. 100, fl. 500 si fl. 1000.

2. Scrisurile fonciari esite la sorti se rescumpere in **deplin'a loru valore nominala** la sieste luni dela diu'a tragerii.

3. Cuponii de interes se platesc la semestru in 1 Aprile si 1 Octobre a fiacarui anu si sunt **scutiti de contributiune**.

4. Pentru plat'a punctuala a intereselor si capitalului scrisurilor fonciari garantatia: a) tote hipotecele pe cari institutul a datu inprumuturi hipotecare. Prin articolul de lege XXXVI din anul 1876 acele hipotece sunt destinate **exclusiv pentru asigurarea detentorilor (posessorilor) de scrisuri fonciari**, si dreptulu loru acesta este intabulat expresu pe acele hipotece. Dupa statutele sale ince institutul inprumuta numai pana la 1/3 a valorei hipotecei; b) unu fondu de

fl. 200,000

prescrisu prin numita lege si separatu din capitalulu de actiuni alu institutului pentru **special'a asigurare mai depara a posessorilor de scrisuri fonciari**; c) ceealalta avere a institutului.

Aceste harthii de valore sunt deci forte recomandabile pentru **fructificare de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice**, ale **pupililor** si pentru **cautiuni**. Ele sunt dejau notate cu bunu pretiu la **bursa din Budapest** si se vendu in cursulu dilei la

P. J. Kabdebo,
bancariu in Sibiu.